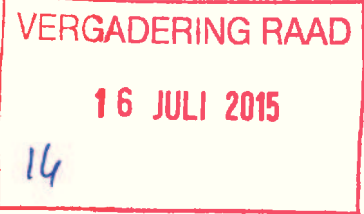

Gemeente
West
Maas en
Waal

Concept

“Kadernota Minimabeleid”

Vastgesteld door de raad op 16 juli 2015

Hoofdstuk 1. Inleiding

Voor u ligt de kadernota voor het nieuwe minimabeleid.

Meedoen staat centraal in het West Maas en Waalse beleid, óók in het minimabeleid. Het minimabeleid voorziet in inkomensondersteuning daar waar dat nodig is. Ook betreft het beleid, het activeren en stimuleren van deelname aan sociale, sportieve en culturele activiteiten middels een participatie bevorderend instrumentarium. Beide vormen van minimabeleid hebben ten doel armoede en sociaal isolement onder minima te voorkomen.

Ons doel van het minimabeleid is:

*Armoede voorkomen
Participatie bevorderen*

Met deze kadernota richten we het minimabeleid van de gemeente nog meer activerend in. De komende jaren zetten we in op:

*Kanteling armoedebeleid:
Ondersteunen van de eigen kracht van de inwoners
Ondersteuning vanuit de gemeente daar waar nodig*

Bijzondere bijstand wordt nog meer dan nu ingericht als maatwerk dat is toegesneden op de mogelijkheden en behoeften van de klant en met een activerende insteek. Hiermee sluiten we ook aan op het West Maas en Waalse model van het sociaal domein.

1.1. Landelijke ontwikkelingen

1. Drie decentralisaties

Door de drie grote decentralisaties ingaande 1 januari 2015 is de gemeente met het takenpakket vanuit de Participatiewet, de Wmo en de Jeugdzorg verantwoordelijk voor vrijwel de volledige ondersteuning van kwetsbare burgers. Binnen de decentralisaties is veel aandacht voor preventie, wijkgericht werken, aandacht voor de eigen mogelijkheden van de burger en zijn netwerk (maatwerk), en de integrale aanpak.

2. Intensivering minimabeleid en de maatregelen WWB

In het regeerakkoord heeft het kabinet afspraken gemaakt over de intensivering van het armoede- en schuldenbeleid. Extra aandacht is er voor gezinnen met kinderen, werkenden met een laag inkomen en ouderen met een klein pensioen. De regering vindt het belangrijk dat gemeenten bij de uitvoering van het armoedebeleid maatwerk leveren. Dat betekent dat ook gekeken moet worden naar de individuele omstandigheden, waaronder de oorzaken van het probleem en de mogelijkheden om via werk meer inkomen te genereren.

De inhoudelijke wetswijzigingen die van invloed zijn op het armoedebeleid zijn opgenomen in de Wet maatregelen WWB en enkele andere wetten. De wijzigingen betreffen de volgende onderwerpen:

a. Intensivering armoedebeleid kinderen

Een van de speerpunten in de intensivering van het armoedebeleid is de zorg voor kinderen die opgroeien in armoede. Uit onderzoek van de Kinderombudsman blijkt dat 40% van de ruim 500 kinderen die deelname aan het onderzoek niet elke dag een warme maaltijd krijgt. Meer dan de helft van de kinderen maakt soms of regelmatig gebruik van de voedsel- en/of kledingbank, en/of heeft te maken met het afsluiten van elektriciteit en/of water. Ook vakanties, lidmaatschap van een sportclub, het vieren van een verjaardag of het meedoen aan schoolexcursies zijn niet vanzelfsprekend voor alle kinderen. De redenen voor de armoede liggen opvallend vaak niet aan werkloosheid van (een van) de ouders maar aan het feit dat het gezin schulden heeft.

Kinderen geven aan dat ze hierover niet veel praten met anderen maar hier wel behoefte aan hebben. De gemeente kan hier een faciliterende rol in nemen en zo het isolement doorbreken. De staatssecretaris onderschrijft het advies van de kinderombudsman om deze doelgroep te ondersteunen met zogenaamde kindpakketten. Deze voorzien ten minste in de meest noodzakelijke behoeften, aangevuld met zaken om mee te kunnen doen in de samenleving.

Bij het invullen van het minimabeleid voor gezinnen met kinderen, is het van belang rekening te houden met het volgende:

- De mogelijkheden voor categoriale verstrekkingen zijn beperkt;
- Individuele verstrekkingen bijzondere bijstand kennen hoge uitvoeringskosten;
- We willen ook nieuwe doelgroepen bereiken (zoals de kinderen van kleine zelfstandig ondernemers); en
- De ervaring leert dat het geven van financiële bijdragen niet altijd ten goede komen aan het betreffende kind: dit pleit voor vergoedingen in natura.

b. Individuele en categoriale bijzondere bijstand

Er is een verruiming van de individuele bijzondere bijstand voor daadwerkelijk gemaakte kosten. De concrete betekenis van deze verruiming is echter beperkt. De wet verandert op dit punt niet, wel is er extra geld beschikbaar voor de uitvoering ervan.

Vanaf 2015 zijn de mogelijkheden van het bieden van categoriale bijzondere bijstand beperkt. Deze uitvoeringsvriendelijke variant blijft alleen open voor collectieve ziektekostenverzekering. Overige categoriale verstrekkingen zijn niet meer mogelijk. Voor gemeente West Maas en Waal betekent dit dat van rechtswege per 1 januari 2015 de volgende regeling is komen te vervallen: categoriale bijzondere bijstand voor chronisch zieken en gehandicapten.

Met deze kadernota stellen we een alternatief voor, voor het wegvallen van deze regelingen en om zo ook het toekomstige armoedebeleid blijvend ruimhartig vorm te geven.

c. Langdurigheidstoeslag

De wet vervangt de langdurigheidstoeslag voor een individuele toeslag voor personen die langdurig van een laag inkomen rond moeten komen zonder dat zij zicht hebben op een verbetering van het inkomen. Vanaf 2015 moet het college bij de beoordeling van het recht op deze toeslag ook de inspanning die is geleverd om aan arbeid te komen, meewegen.

De langdurigheidstoeslag was een jaarlijks extraatje van aanzienlijke omvang die veelal gebruikt werd voor de aanschaf van duurzame gebruiksgoederen of nieuwe kleding.

3. Maatwerkvoorziening chronisch zieken en gehandicapten

Sinds januari 2014 zijn de landelijke regelingen Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (Wtcg) en de Compensatie Eigen Risico (CER) opgeheven. Deze voorzieningen bestonden om de meerkosten van chronisch zieken en gehandicapten (deels) te compenseren. Per 2015 is het ook niet meer mogelijk om de categoriale bijzondere bijstand aan de chronisch zieken en gehandicapten in het armoedebeleid te handhaven. Vanaf dan is de maatwerkvoorziening een nieuwe regeling waarbij gemeenten moeten zorgen dat inwoners met een chronisch ziekte of handicap kunnen (blijven) participeren in de maatschappij. Gemeenten krijgen hiervoor structureel extra middelen.

Gemeente West Maas en Waal heeft een Wmo- voorziening gecreëerd in de vorm van een forfaitaire financiële vergoeding ter hoogte van € 215 per jaar, indien de persoon voldoet aan bepaalde criteria.

Hoofdstuk 2. Lokale situatie en ontwikkelingen

Voor een goed beeld van de lokale situatie volgt hieronder een overzicht van het beroep op de bestaande voorzieningen.

Kosten verstrekkingen per regelling in het Minimabeleid West Maas en Waal			
nr.	Omschrijving regeling	2013	2014
1	Individuele bijzondere bijstand Waarvan de belangrijkste posten zijn:		
	- Bewindvoering	53.438	58.143
	- Huishoudelijke hulp	6.108	6.378
	- Kleding of schoeisel	135	637
2	Langdurigheidstoeslag	23.620	12.120
3	Categoriale regeling voor personen met een pensioengerechtigde leeftijd	100	100
4	Categoriale bijzondere bijstand voor chronisch zieken en gehandicapten	8.170	13.269
5	Bijzondere bijstand voor maatschappelijke participatie schoolgaande kinderen	6.600	4.473
6	Collectieve aanvullende verzekering	0	0
7	Armoede subsidie	0	0

Hoofdstuk 3. Uitgangspunten minimabeleid

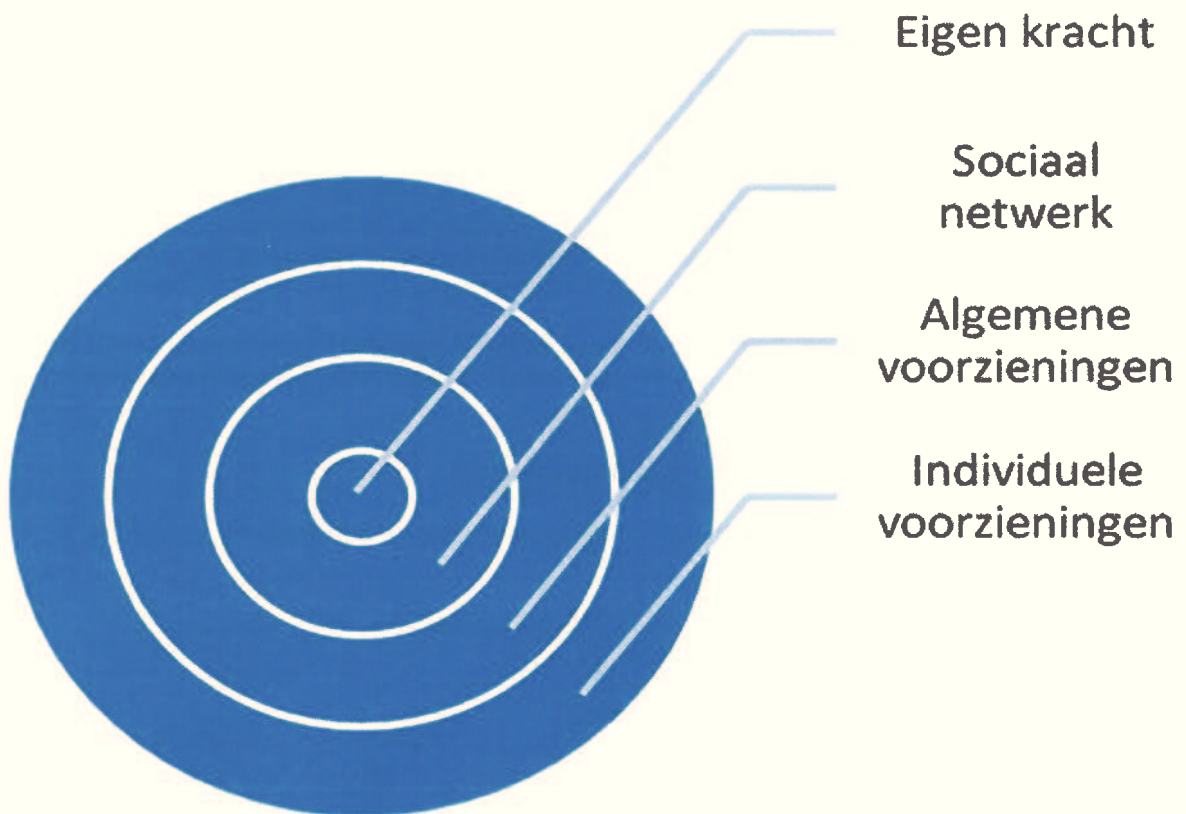
Het minimabeleid in West Maas en Waal heeft een goede basis. Enkele aanvullingen, en uiteraard de aanpassingen in verband met de nieuwe wetgeving, zijn nodig.

De raad heeft de verantwoordelijkheid kaders te stellen voor het minimabeleid van de gemeente West Maas en Waal. Hieronder zijn de vier uitgangspunten van het armoedebeleid uiteen gezet, die ter vaststelling aan de raad worden voorgelegd.

a. Armoedebeleid binnen het sociale domein

De belangrijkste wijziging die we willen inzetten is de beweging die in de Wmo bekend staat als de kanteling, maar die ook op het gebied van armoede en schulddienstverlening steeds meer wordt toegepast. De kern van de kanteling is dat we eerst kijken naar welke oplossing de burger zelf met het netwerk kan aandragen voor het probleem. Daarna gaan we na of er algemene voorzieningen nodig zijn waarbij we gebruik kunnen maken van vrijwilligers of particuliere instanties. De laatste stap die gezet kan worden is de inzet van individuele voorzieningen vanuit de gemeente. Een gekanteld armoedebeleid vraagt méér van de inwoners: de eigen kracht wordt immers als eerste aangesproken. Daarnaast vraagt deze aanpak ook een goede ontsluiting van de bestaande voorzieningen, particulier en publiek.

Het voorgesteld gekanteld beleid past goed binnen het West Maas en Waalse model dat in de sociale visie is opgenomen. Voorgesteld worden op het minimabeleid op te nemen in de ontwikkelingen die in het sociale domein plaatsvinden.

Het minimabeleid is nauw verweven met de beleidsterreinen van werk en re-integratie. Werk is en blijft de primaire manier om participatie te stimuleren en armoede te voorkomen. De ondersteuning die de gemeente op dit gebied biedt, is opgenomen in het beleidsplan re-integratie. In de nadere uitwerking van de kaders armoedebeleid wordt daar waar nodig afgestemd met de verschillende beleidsterreinen.

b. Huidig armoedebeleid

Op huidige armoedebeleid/minimabeleid van gemeente West Maas en Waal kunnen mensen met een laag inkomen een beroep doen. Het college streeft ernaar dit beleid in stand te houden vanuit de overtuiging dat iedereen moet kunnen deelnemen in onze samenleving.

Daar waar blijkt dat de verbetering van het huidige beleid noodzakelijk is, zoals extra aandacht voor de gezinnen met kinderen, wordt dit ter verbetering vertaald in het betreffende beleidsvoornemen.

c. Doelgroepen

Uiteraard is er aandacht voor alle mensen die met een laag inkomen rond moeten komen. Daarnaast leert de ervaring dat specifieke aandacht voor bepaalde groepen wenselijk is. De doelgroepen zoals we die kennen, blijven in stand. Dit betekent dat we ons voor de volgende doelgroepen extra inspanssen om te komen tot minder armoede en een grotere participatie:

- Gezinnen met schoolgaande kinderen;
- Chronisch zieken en gehandicapten.

d. Effectieve en efficiënte uitvoering

Het minimabeleid voorziet in verschillende regelingen ter ondersteuning aan mensen met een laag inkomen. De wijze waarop de regelingen worden ingericht, is bepalend voor de effectiviteit (doelmatigheid) van de regeling, het gebruikersgemak en de uitvoerbaarheid.

Effectieve inrichting van het minimabeleid betekent dat de regelingen onze doelstelling ondersteunen. Als bijvoorbeeld participatie het doel is, is financiële ondersteuning na beperkte toetsing niet meer van deze tijd. Eerst wordt samen met de inwoner onderzocht welke eigen inbreng hij, zijn omgeving en bijvoorbeeld vrijwilligers kunnen bieden. Vervolgens kan de gemeente die benodigde ondersteuning, al dan niet in natura, bieden die maakt dat de betreffende burger kan participeren in onze maatschappij. Zelfredzaamheid en maatwerk binnen de kanteling nemen hier een grote rol in. Daarbij is het van belang dat de regelingen op dusdanige wijze worden ingericht, dat het een laagdrempelig karakter heeft voor de inwoners van West Maas en Waal die er gebruik van maken. Gebruikersvriendelijk betekent een helder geformuleerde regeling, die vervolgens zonder onnodige tussenstappen en op een zo simpel mogelijke wijze kan worden aangevraagd en dat deze aanvraag snel en op een zo kort mogelijke termijn in behandeling wordt genomen. Kosten en baten worden daarbij in overweging genomen.

Hoofdstuk 4. Beleidsvoornemens

De raad stelt de kaders van het minimabeleid vast, waarna het college zich inzet om hier nadere invulling aan te geven. Voor zover mogelijk zijn de te verwachten kosten berekend.

A. Individuele bijzondere bijstand

De individuele bijzondere bijstand is bedoeld voor de noodzakelijke kosten van het bestaan, waar het inkomen van de burger niet toereikend is en geen beroep gedaan kan worden op een voorliggende voorziening. Deze vorm van bijzondere bijstand geldt voor huishoudens met een inkomen tot 110% van de geldende bijstandsnorm. Is het inkomen hoger dan 110% van de geldende norm, dan geldt de draagkrachtberekening. Hoe hoger het inkomen is, hoe meer men zelf kan betalen.

De uitvoering geeft invulling aan het activerende minimabeleid.

Kosten

De kosten van de individuele bijzondere bijstand zijn in de afgelopen jaren toegenomen. In 2013 zijn er 1513 verstrekkingen gedaan en in 2014 zijn er 1460 gedaan. De komende jaren zullen door het wegvallen van verschillende lokale en landelijke regelingen voor chronisch zieken en gehandicapten er meer aanvragen voor individuele bijzondere bijstand gedaan worden.

B. Van langdurigheidstoeslag naar individuele inkomenstoeslag

Tot 1 januari 2015 konden burgers uit gemeente West Maas en Waal in aanmerking komen voor een langdurigheidstoeslag wanneer men gedurende minimaal 3 van de 5 jaar afhankelijk was van een inkomen ter hoogte van 100% van de geldende bijstandsnorm. De langdurigheidstoeslag is inmiddels vervangen door de individuele inkomenstoeslag voor mensen met een laag inkomen. De aanvraag moet individueel worden getoetst waarbij met name gekeken wordt naar wat de aanvrager zelf heeft gedaan om het inkomen te verhogen of in eigen levensonderhoud te voorzien.

Kosten

De voorwaarden voor de individuele inkomensvoetblijven gelijk aan die van de langdurigheidstoelage.

De verwachting is dat de kosten gelijk blijven.

C. Collectieve zorgverzekering

Gemeente West Maas en Waal kent al jaren een collectieve zorgverzekering die afgesloten kan worden bij Menzis.

Kosten

Aan de collectieve ziektekostenverzekering bij Menzis zitten voor gemeente West Maas en Waal geen extra kosten verbonden.

D. Maatregelen compensatie chronisch zieken

Gemeente West Maas en Waal heeft inmiddels beleid ontwikkeld voor de doelgroep chronisch zieken en gehandicapten in verband met het wegvallen van de Wtgc en CER.

Reeds besloten is om een Wmo-voorziening in te zetten in de vorm van een forfaitaire financiële vergoeding ter hoogte van € 215, indien de persoon voldoet aan bepaalde criteria.

Kosten

De verwachting is dat de totale kosten van de invoering van het nieuwe beleid € 183.195 bedragen. De gemeente ontvangt voor de compensatie van het wegvallen van de Wtgc en CER € € 184.816.

E. Kosten deelname sociaal culturele, educatieve en sportieve activiteiten

Gemeente West Maas en Waal heeft binnen de bijzondere bijstand beleid ontwikkeld inzake de vergoeding van de kosten van het 'restpakket', te denken valt aan kosten openbaar vervoer, lidmaatschap van sport- of hobbyclub, lidmaatschap en gebruik van bibliotheek, abonnement krant, zakgeld kinderen en kosten recreatie.

Deze kosten behoren in beginsel tot de algemeen noodzakelijke kosten van het bestaan, waarin is voorzien door middel van een inkomen op bijstandsniveau. Echter het college vond dat gezinnen met ten laste komende kinderen in de leeftijd van 6 tot 18 jaar deze kosten tot een bedrag van € 100 per persoon niet kunnen voldoen uit een inkomen dat minder bedraagt dan 110% van de geldende bijstandsnorm.

Kosten

De kosten van deze vorm van bijzondere bijstand worden nog nader uitgewerkt.

F. Subsidieregeling armoede

In zowel 2014 als in 2015 heeft gemeente West Maas en Waal een beleidsregel Armoede opgesteld. Via deze regeling verstrekt de gemeente een financiële bijdrage aan initiatieven die gericht zijn op het voorkomen en/of bestrijden van armoede van West Maas en Waalse inwoners. De bijdrage is maximaal € 1.000 voor nieuwe initiatieven en maximaal € 1.500 voor uitbreiding van bestaande initiatieven. Om in aanmerking te komen voor een subsidie dient het initiatief bij te dragen aan:

- Verbetering van het welbevinden, participatie en het toekomstperspectief van inwoners van West Maas en Waal, of
- Bevordering van deelname aan activiteiten door kinderen uit gezinnen met een laag inkomen, om hun ontplooiingskansen te vergroten en sociale uitsluiting te voorkomen, of,
- Vergroting van kennis en informatie onder inwoners van onze gemeente over voorzieningen, regelingen en andere initiatieven om armoede tegen te gaan en participatie te bevorderen.

Kosten

De subsidieaanvragen worden behandeld op volgorde van binnenkomst. Het subsidiebedrag is beperkt: het subsidieplafond bedraagt € 43.434 per jaar. Indien het subsidieplafond is bereikt, worden nieuwe aanvragen niet meer in behandeling genomen.

G. Vouchers

Vanuit de gedachte het minimabeleid te intensiveren, en vooral door de wens een minimabeleid te ontwikkelen voor de eerder genoemde doelgroepen: gezinnen met schoolgaande kinderen en chronisch zieken en gehandicapten wordt geadviseerd vouchers beschikbaar te stellen in het kader van minimabeleid.

Met de vouchers krijgt men korting op voorzieningen, die deelnemende lokale ondernemers beschikbaar stellen.

Vanuit de mantelzorgondersteuning kent de gemeente het systeem van de vouchers. Geadviseerd wordt een gelijksoortig systeem te ontwikkelen voor de doelgroepen: gezinnen met schoolgaande kinderen tot 18 jaar en chronisch zieken en gehandicapten. Beide doelgroepen met een inkomen tot 110% van de geldende bijstandsnorm.

De komende periode dient stevig te worden ingezet om communicatie aan burgers en (deelnemende) ondernemers en instanties, om het vouchersysteem bekendheid te geven, zodat er optimaal gebruik gemaakt gaat worden van dit systeem.

Voorstel G:

- *College opdracht geven een vouchersysteem te ontwikkelen (vergelijkbaar als vouchersysteem mantelzorgondersteuning) voor de benoemde doelgroepen in het kader van minimabeleid.*
- *Om het gebruik van de vouchers te bevorderen, wordt ingezet op goede communicatie*

Kosten

De te verwachten kosten worden nog nader in kaart gebracht. De uitgifte van vouchers wordt gekoppeld aan de inwoners die een beroep doen op schuldhulpverlening. Dit bespaart uitvoeringskosten.

H. Schuldhulpverlening

Schuldhulpverlening is een belangrijk onderdeel van het minimabeleid. Veel inwoners die (dreigende) problematische schulden hebben, hebben moeite om rond te komen. De schuldenproblematiek is niet alleen een risico voor de inwoners met lagere inkomens. Door de ontwikkelingen van de laatste jaren binnen o.a. de economie, de arbeidsmarkt en de huizenmarkt zijn ook veel tweeverdieners en inwoners met hoge(re) inkomens in de financiële problemen geraakt.

Sinds de invoering van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening in 2012 zijn gemeenten verplicht een meerjarige beleidsplan schuldhulpverlening vast te stellen. In het beleidsplan schuldhulpverlening zijn de beoogde resultaten van de gemeente West Maas en Waal opgenomen. Het feit dat schuldhulpverlening een eigen beleidsplan kent, doet ook recht aan het belang.

Voorgesteld wordt om de vouchers ook toegankelijk te maken voor kinderen van wie de ouder(s) in een minnelijke of wettelijke schuldregeling zitten. Deze gezinnen hebben namelijk mogelijk een hoger bruto inkomen dan 110% van de norm, maar door deelname aan de schuldregeling moeten zij in de praktijk rondkomen van het vrij te laten bedrag van 90% van het wettelijk minimum. Om ook deze groep kinderen te ondersteunen, biedt West Maas en Waal hen de mogelijkheid om ook te kunnen participeren.

Voorstel H:

- *Kinderen van ouders die in een minnelijke of wettelijke schuldregeling zitten en voldoen aan de overige eisen van de voorzieningen, kunnen ongeacht het inkomen van de ouder(s) gebruik maken van de vouchers.*

Kosten

De te verwachten kosten worden nog nader in kaart gebracht. De uitgifte van vouchers aan de kinderen wordt gekoppeld aan de desbetreffende ouders die een beroep doen op schuldhulpverlening. Dit bespaart uitvoeringskosten.

Hoofdstuk 5. Vervolg

Met het instemmen met de voorstellen in deze nota, bepaalt de gemeenteraad de koers voor het toekomstige armoedebeleid. Het stelt de kaders voor de wijze waarop we het minimabeleid bezien in West Maas en Waal, het bepaalt welke doelgroepen we kennen en het stelt vast op welke manier we de verschillende voorzieningen in gaan richten. De financiële kaders zijn daar een vast onderdeel in. Nadat het nieuwe Armoedebeleid is vastgesteld dient er een goede en actieve communicatie aan de inwoners gevoerd te worden over de veranderingen in het beleid.

Financiën:

Gemeente West Maas en Waal heeft in 2015 € 43.434 aan budget ontvangen voor inzet tegen armoede.

De onderdelen A tot en met E zijn de reguliere regelingen in het kader van de bijzondere bijstand. Onderdeel F is reeds ontwikkeld in verband met het extra budget. Voorgesteld wordt om de onderdelen G en H toe te voegen aan het huidige minimabeleid.

Het reeds ontvangen extra budget van € 43.434 is voor ons leidend en dient ingezet te worden ter voorkoming van armoede.

Geadviseerd wordt dan ook de onderdelen F, G en H te financieren vanuit het extra budget. Momenteel is voor onderdeel F een subsidieplafond vastgesteld tot € 43.434. Tot op heden is reeds € 2.500 verbruikt in verband met het toekennen van subsidies aan initiatieven. Geadviseerd wordt het subsidieplafond voor 2015 te verlagen naar € 15.000, omdat we van mening zijn dat dit voor 2015 voldoende is.

De overige € 28.434 worden ingezet voor de uitvoering van onderdelen G en H.

Vanaf 2016 is de hoogte van het te ontvangen armoedebudget en het gebruik van de onderdelen F, G en H leidend om te bepalen hoeveel er ingezet wordt per onderdeel.

Tevens wordt geadviseerd om de ontvangen financiële vergoeding vanuit de overheid aan de gemeente West Maas Waal te oormerken voor minimabeleid, zodat ook de te ontvangen middelen tegen armoede ook daadwerkelijk ingezet worden tegen armoede.

Hoofdstuk 6. Evaluatie

Het minimabeleid zal conform de reguliere beleidscyclus gemonitord en geëvalueerd worden.

Indien nodig zullen specifieke onderdelen tussentijds geëvalueerd worden om te komen tot kwaliteitsverbetering. Tevens dienen nieuwe initiatieven tegen armoede, altijd beoordeeld worden of deze toegevoegd kunnen worden aan het huidige minimabeleid.